

POHJAISEN IHMISSII
OLBMOT DAVVIN
MENNESKER I NORD

2012

JANUAARIKUU OÐÐAJAGIMÁNNU JANUAR

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárga</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maŋŋebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lárvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
52	26	27	28	29	30	31	1 Uuen vuoen päivä Ođđajagebeaivi Nyttårsdag
1	2	3	4	5	6 Loppiaispäivä Loahppášbeaivi Helligtrekongersdag	7	8
2	9	10	11	12 Keskitalvi Gaskadálvi Midtvinterdag	13 Nuutinpäivä Nuhtebeaivi Tjuendedagen/Knutsdag	14	15
3	16	17	18	19 Heikinpäivä Heaikkabeaivi St. Henriks dag	20	21 Prinsessa Ingrid Alexandra Prinseassa Ingrid Alexandra Prinsesse Ingrid Alexandra	22
4	23	24	25	26	27 *	28	29
5	30	31	1	2	3	4	5

* 27.01. Kanssoinvälinen Holocaustpäivä / Riikkaidgaskasaš Holocaustbeaivi / Den internasjonale Holocaustdagen

KVÄÄNI Lemmijokilainen kuvvaaja Almar Paulsen henkastaa näyttelyä "Täälä, - ja pikkusen tuolaki..." Kainun institutin salissa. Laajassa näyttelyssä on luontokuvia, joita hän on kuvanu ympäri mailman viimi vuosikymmenitten aikana. Paulsen oon kuvvaamisen ja leipätyön lisäksi osalistunu aktiivisesti kvääniforeeningitten toiminthaan. **SÁMI** Leavdnjalaš govveeaddji Almar Paulsen lea hengeme iežas čájáhusa "Dáppe, - ja veháš doppege.." Kveana instituhtas. Viiddes čájáhusas leat luonddugovat maid son lea govven miehtá máilmmi manjimus logjjagiid áigge. Paulsen lea iežas beaiválaš barggu ja govvema lassin leamašan aktiivvalaččat mielde kveana searvedoaimmain. **NORSK** Fotografen Almar Paulsen fra Lakselv viser utstillingen "Her-, og litt der..." på Kvensk institutt. Med i utstillingen er naturbilder, som han har tatt over hele verden de siste tiårene. Paulsen har i tillegg til jobben og fotograferingen deltatt aktivt i kvensk foreningsarbeid.

FEPVUAAARIKUU GUOVVAMÁNNU FEBVUARI

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárga</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maññebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lávvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
5	30	31	1	2 Kynttilänpäivä Gintalbeaivi Kyndelsmesse	3	4	5
6	6 Saamen kansan päivä Sámi álbmotbeaivi Samefolkets dag	7 ○	8	9	10	11	12 Muorinpäivä Etniidbeaivi Morsdag
7	13	14 Ystävänäpäivä Ustitvuodabeaivi St. Valentis dag	15	16	17	18	19 Laskiaispäivä Fástoláskkáš Fastelavnssøndag
8	20	21 * Kuningas Harald V Gonagas Harald V Kong Harald V	22	23	24 Matinpäivä Máhtebeaivi Mattismesse	25	26
9	27	28	29 Karkkauspäivä Gárgádusbeaivi Skuddársdag	1	2	3	4

* 21.02. Kanssoinväläinen äitinkielen päivä / Riikkaidgaskasaš eatnigiela beaivi / Den internasjonale morsmålsdagen

KVÄÄNI The Black Sheeps tuli toiseksi Norjan Melodi Grand Prix -kilpailussa laulula Dance Tonight. Bändi oon alkupöräisesti pois pienestä Uuniemen saamenkylästä. Seenilä oon Nikolaj Nordbakk Gloppen, Agnete Kristin Johnsen ja Emelie Nilsen. Rumpuja pella Simon Stenvoll Pedersen. **SÁMI** The Black Sheeps šattai nubbin Norgga Melodi Grand Prix –gilvvus lávlagiin Dance Tonight. Joavku lea álgoálggus eret smávva sámegilázis Unjárggas. Lávdidi alde Nikolaj Nordbakk Gloppen, Agnete Kristin Johnsen ja Emelie Nilsen, ja trummaid čuojaha Simon Stenvoll Pedersen. **NORSK** Gruppen Black Sheeps kom på andre plass i den norske finalen av Melodi Grand Prix med sangen “Dance tonight”. Bandet kommer opprinnelig fra samebygda Nesseby. På scenen Nikolaj Nordbakk Gloppen, Agnete Kristin Johnsen og Emelie Nilsen, og trommeslager Simon Stenvoll Pedersen.

MARSIKUU NJUKČAMÁNNU MARS

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárga</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maññebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lávvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
9	27	28	29	1	2 *	3	4
10	5	6	7	8 Vaimoinpäivä Nissoniidbeaivi Kvinnedagen ○	9	10	11
11	12	13	14	15	16 *	17	18
12	19	20 Kevätaijan tassaaja Giddabeaivvi jorggáldat Várjevdøgn ●	21	22	23	24	25 * Marjanpäivä Márjjábeaivi Marimesse/Vårfrumesse
13	26	27	28	29	30	31	1

*02.03. Suomen Saametingan perustamispäivä / Suoma Sámedikki vuodđudanbeaivi / Sametinget i Finland ble opprettet

*16.03. 1. kvääniforeningin Ruijan Kväänit – Pyssyjokilaiset luothiin 1984 / 1. kveanasearvi Norgga Kveanat – Bissojohkalaččat vuodđuduvvui 1984 / 1. kvenforening Norske Kvæner – Børselv ble dannet 1984

*25.03. Kesäaika alkaa / Geasseáigi álgá / Sommertid begynner

KVÄÄNI Tromssalainen muusikko Kristin Mellem oon ollu myötä luomassa kolmekulttuurista konserttia “Kaffikuppi ja virsikirja”, jossa hän kans pella ja laulaa. Konsertti muistelee ruijalaisten arkipäivästä ja syvästä hengellisyyvestä niin lestadiolaisten virsisävelitten, tekstitten ko kuvittenki avula. **SÁMI** Romsalaš musihkar Kristin Mellem lea leamašan mielde pláneme golmmakultuvrralaš konseartta “Káffegohppu ja sálbmagirji”, gos son maiddái čuojaha ja lávlu. Konserta muitala davvinorgalaččaid árgabeaivvi ja nana vuonjalašvuoda birra sihke lestadiánalaš sálbmašuoŋaid, teavsttaid ja govaid bokte. **NORSK** Musikeren Kristin Mellem fra Tromsø har vært med på å skape den trekulturelle konserten “Kaffekopp og salmebok”, hvor hun både spiller og synger. Konserten forteller om nordnorsk hverdagsliv og dyp åndelighet via læstadianernes salmemelodier, tekster og bilder.

APRILLIKUU CUOŇOMÁNNU APRIL

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárga</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maŋŋebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lávvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
13	26	27	28	29	30	31	1 Palmusunnuntai Pálbmasotnabeaivi Palmesøndag
14	2	3	4	5 Kiiratuorestai Skilleduorastat Skjærtorsdag	6 Pitkäperjantai Guhkesbearjadat Langfredag	7	8 1. pääsiäispäivä 1. beassášbeaivi 1. påskedag
15	9 2. pääsiäispäivä 2. beassášbeaivi 2. påskedag	10	11	12	13	14 Suvipäivä Geassebeaivi Sommerdag	15
16	16	17	18	19	20	21	22
17	23 Irjaninpäivä Irjánbeaivi St. Jørgens dag	24	25	26	27	28	29
18	30	1	2	3	4	5	6

KVÄÄNI Laavuseminaarin "Viis yli kakstoista merisaamelaiselle kulttuurille?" järjestethiin Riddu Riđđu -festivaalilla. Seminaarit oon aina olheet tärkeä osa festivaalia, ja tällä kertaa käsitelthiin merisaamelaisten historiallisia kalastusoikeuksia. **SÁMI** Lávoseminára "Vihtta badjel guoktenuppelohkái mearrasámi kultuvrii?" lágduvvui Riddu Riđđu -festiválas. Seminárat leat álo leamašan dehálaš oassin festiválas, ja dán háve lei sáhka mearrasápmelaččaid árbevirolaš guolástanvuogiatvuodaid birra. **NORSK** Lavoseminaret "Fem over tolv for sjøsamisk kultur?" ble arrangert under Riddu Riđđu -festivalen. Seminarene har alltid vært en viktig del av festivalen, og denne gangen behandlet de sjøsamenes historiske rettigheter til fiske.

MAIKUU MIESSEMÁNNU MAI

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárga</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maññebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Láuvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
18	30	1 Valpurinpäivä Válborbeaivi Off. høytidsdag	2	3 Ristinpäivä Ruosmmes Korsmesse	4	5	6
19	7	8 Friijöörinki 1945 Friddjavuodabeaivi 1945 Frigjøringsdag 1945	9	10	11	12	13
20	14	15	16	17 * Perustuslainpäivä Vuodđolága beaivi Grunnlovsdag	18 Erkinpäivä Erkkebeaivi Eriksmesse	19	20
21	21	22	23	24	25 Urpanuksenpäivä Urbánbeaivi St. Urbanus' dag	26	27 1. helluntaipäivä 1. hellodatbeaivi 1. pinsedag
22	28 2. helluntaipäivä 2. hellodatbeaivi 2. pinsedag	29	30	31	1	2	3

*17.05. Helatuorestai / Helloduorastat / Kristi himmelfartsdag

KVÄÄNI Lauluduo "Kaksi laksoo" oon saanu nimen Cille Dahlin ja Jan Dalengin samanlaisten sukunimitten mukhaan. Duon laulajat oon pyssyjokilaista alkupörrää, ja het pelathaan perinteistä musikkia kväänin-, meän- ja norjankielelä. Kaksi laksoo oon Kipparin festivaalin vakituiset essiintyjät ensimmäisestä festivaalista saakka. **SÁMI** Musihkkaduo "Kaksi laksoo" (Guokte leagi) lea ožžon nama Cille Dahl ja Jan Daleng seammasullasaš goargguid vuodul. Soai leaba Bissojogas eret ja čuojaheaba árbevirolaš musihka sihke kveana-, meän- ja dārogillii. Kaksi laksoo lea guoimmuhan Kipparinfestivála guldaleddjiid gitta vuosstas festivála rájes. **NORSK** Sangduoen "Kaksi laksoo" (To daler) har fått navnet etter likheten mellom etternavnene til Cille Dahl og Jan Daleng. Artistene i duoen har sine røtter i Børselv, de framfører tradisjonell musikk på kvensk, meänkieli og norsk. Kaksi laksoo har vært faste artister under Kippari-festivalen, siden festivalens start.

JUUNIKUU GEASSEMÁNNU JUNI

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárga</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maññebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lávvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
22	28	29	30	31	1	2	3 Pyhän Kolminaisuuden päivä Bassi Golmmaoktavuoda b. Treenighetssøndag
23	4	5	6	7 Uniooninloppu 1905 Ovttastatluvven 1905 Unionsoppløsningen 1905	8	9	10
24	11	12 Eskelin päivä Eskila beaivi Eskilsmesse	13	14	15	16	17
25	18	19	20	21 Kesäaijkäänet Geassejorggáldat Sommersolverv	22	23	24 Johaneksenpäivä Jonssot Sankthans
26	25	26	27	28	29 Pietarin ja Pauluksen päivä Biehtára ja Bávlosa beaivi Persok	30	1

KVÄÄNI Merisaamelaisten suuri festivaali Riddu Riđđu feiraa 20-vuotisjuhlaa. Seenilä pellaa hiphop-joukko Timbuktu. Joukon laulajan juuret oon Timbuktussa, Malissa. Fiinit konsertit, haasit ja laavut niitylä oon festivaalin tunnusmerkit. **SÁMI** Mearrasámiid stuorra festiválas Riddu Riđđus lea 20 jagi ávvudeapmi. Lávddi alde čuojaha hiphop-joavku Timbuktu. Joavkku solistta ruohttasat leat Timbuktus, Malis. Fiidná konsearttat, háset ja lávut giettis leat festivála dovdomearkkat. **NORSK** Urfolksfestivalen Riddu Riđđu feiret i år 20-års jubileum. På scenen spilte hiphop-gruppa Timbuktu. Gruppas solist har røtter i Timbuktu i Mali. Fine konserter, jorder med lavvoer og høyhesjer er festivalens varemerker.

JUULIKUU SUOIDNEMÁNNU JULI

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárga</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maññebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lávvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
26	25	26	27	28	29	30	1
27	2	3	4 Kuningatar Sonja Dronnet Sonja Dronning Sonja	5	6	7	8
28	9	10	11	12	13	14 Keskikesä Gaskageassi Midsommerdag	15
29	16	17	18	19	20 Kruununprinssi Haakon Kruvnnaprinssa Haakon Kronprins Haakon	21	22
30	23 Koiranpäivät aletaan Beatnatbeaivvit álget Hundedagene begynner	24	25 Jaakonpäivä Jágátbeaivi Jakobsmesse	26	27 Seittemännukkujanpäivä Nagirbeaivi Sjusoverdag	28	29 Olavinpäivä Olssotbeaivi Olsok
31	30	31	1	2	3	4	5

KVÄÄNI Tornionlaaksolainen kansanmusikkijoukko Jord feirasi 10-vuotisjuhlaa. Tämän kunniaksi het julkaistiin uuen cd-plaatin "Nice matka" ja kuljethiin pellaamassa ympäri Pohjais-Kalotin. Bändin musikkia kuulthiin kans Kipparin festivaalilla. Jord ei pelanu juuri ensimmäistä kertaa Pyssjovessa vaan oon rohki opas joukko porsankilaisile. **SÁMI** Duortnusleagí álbotmusihkkajovkkus Jordas lei 10 jagi ávvudeapmi. Dan oktavuodas sii leat almmuhan ođđa cd-skearru "Nice matka" ja doallan konsearttaid miehtá Davvi-Kalohta. Jord guoimmuhii maiddái Kipparinfestivála guldaleddjiid. Joavku lea ovdalge čuojahan Bissojogas ja danin leage sin musihkka hui dovddus porsángolaččaide. **NORSK** Folkemusikkgruppa Jord fra Tornedalen feiret 10 års jubileum. I den forbindelse gav de ut en ny cd-plate "Nice matka" og reiste rundt i Nord-Kalotten og spilte. Grupperas musikk hørte man også på Kippari-festivalen. Det var ikke første gang gruppa Jord spilte i Børseiv, de er derimot veldig kjente for Porsangerværingene.

AUKUSTIKUU BORGEMÁNNU AUGUST

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárga</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maŋŋebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lávvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
31	30	31	1	2	3	4	5
32	6	7	8	9 *	10 Laurinpäivä Lávrebeaivi Larsok	11	12
33	13	14	15 * Saameflakun päivä Sámi leavgga beaivi Sameflaggets dag	16	17	18 Saameraatin perustamispv. Sámirádi vuodđudanbeaivi Samerádets stiftelsesdag	19 Kruununpr. Mette-Marit Kruvnnapr. Mette-Marit Kronpr. Mette-Marit
34	20	21	22	23 Viiminen koiranpäivä Maŋimuš beatnatbeaivi Hundedagene slutter	24 Perttulinpäivä Bárdebeaivi Barsok	25	26 *
35	27	28	29	30	31	1	2

* 09.08. YK:n kansallinen alkuperäiskanssoin päivä / ON riikkaidgaskasaš álgoálbmotbeaivi / FNs internasjonalt urfolksdag

* 15.08. Marjanpäivä syksylä / Márijjabeaivi čakčat / Marimesse om høsten

* 26.08. Ruottin Saametingan perustamispäivä / Ruota Sámedikki vuodđudanbeaivi / Sametinget i Sverige ble opprettet

KVÄÄNI Vuonnamárkanat oon perintheiset saamenmarkkinat Uuniemessä. Markkinoitten järjestäjät, Varangin Saamen Museo ja Isak Saba Sentteri, freistathaan innostaa ihmisiä käyttämhään saamentakkia. Kaikin, joila oon saamentakki päälä markkinoilla, päästhään myötä kilpailhuun jossa voi voittaa palkinon. Varengin markkinoilla oon vuosisatoja pitkät perintheet Sisä-Varengissa. **SÁMI** Vuonnamárkanat leat árbevirolaš sámemárkanat Unjárggas. Márkaniid lágiideaddjit, Várjjat Sámi Musea ja Isak Saba Guovddáš, geahččalit movttiidahttit olbmuid coggat gávtti. Buot gávttehas márkanguossit besset oassálastit gáktegilvvu vuorbádeapmái. Márkaniin leat čuohtejagiid guhkes árbevierut siskkit Várjjagis. **NORSK** Vuonnamárkanat er en tradisjonell samisk markedsdag i Nesseby. Markedets arrangør, Varanger Samiske Museum og Isak Saba Senteret, prøver å inspirere folk til å gå med samekofte. Alle som har samekofte på under markedsdagen, blir med i trekningen av pengepremie. Varanger markedet har hundreårige tradisjoner i indre Varanger.

SEMPERIKUU ČAKČAMÁNNU SEPTEMBER

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárga</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maññebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lávvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
35	27	28	29	30	31	1	2
36	3	4	5	6	7	8	9
37	10	11	12	13	14	15	16
38	17	18	19	20	21 Matinpäivä syksylä Máhtebeaivi čakčat Mattismesse om høsten	22 * Syysaijantassaaja Čakčabeaivi jorggáldat Høstjevndøgn	23
39	24	25	26 Euroopan kieliin päivä Eurohpá gielaid beaivi Den Europeiske språkdagen	27	28	29 Mikkelinpäivä Mihkalmas Mikkelsmesse	30

* 22.09. Prinsessa Märtha Louise / Prinseassa Märtha Louise / Prinsesse Märtha Louise

KVÄÄNI Kaivuonolainen Maria Seppälä oon uusi kvääni-idoli, joka tekkee itte omia lauluja. Kvenldol-kilpailun järjestethään Baaskifestivaalila, ja sen avula freistathan nostaa esile kväänin kielen ja kulttuurin lasten ja nuorten joukossa. Voittaja saa palkinoksi 10 000 kruunua. Luje enämen uuesta Kvenldolista nettilajalta www.finsk.no. **SÁMI** Gáivuotnalaš Maria Seppälä lea ođđa kveana-idola gii ráhkada iežas lávlagiid. Kvenldol-gilvu lágiduvo Baaskifestiválas, ja dan ulbmilin lea čalmustahttit kveanagiela ja -kultuvrra mánáid ja nuoraid gaskkas. Gilvuu vuoitun lea 10 000 ruvno. Loga eambo ođđa Kvenldola birra neahttasiiddus www.finsk.no.

NORSK Kåfjordjenta Maria Seppälä er fersk vinner av Kvenldol, og lager sine egne sanger. Kvenldol-konkurransen arrangeres under Baaskifestivalen, og den hjelper å løfte frem det kvenske språket og kulturen blant barn og unge. Vinneren får en premie på 10 000 kroner. Les mer om vårt nye kvenidol på www.finsk.no.

OKTOOPERIKUU GOLGGOTMÁNNU OKTOBER

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárga</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maŋŋebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lávvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
40	1	2	3	4	5	6	7
41	8	9 Norjan Saametingan avathiin Norgga Sámedikki vuodđudanb. Sametinget i Norge ble åpnet	10	11	12	13	14 Talvipäivä Dálvebeaivi Vinterdag
42	15	16	17	18	19	20	21
43	22	23	24 YK-päivä ON-beaivi FN-dagen	25 Meänkielen päivä Meänkieli-beaivi Meänkieli-dagen	26	27	28 Kesäaika loppuu Geasseáigi nohká Sommertid slutter
44	29	30	31 Halloween	1	2	3	4

* 28.10. Rukkouspäivä / Gáhtamuš- ja rohkosbeaivi / Bots- og bededag

KVÄÄNI Synnøve Persen oon konstintekijä ja kirjailija Porsangista. Hän oon jo 1970-luvulta saakka ollu myötä luomassa ja uuistamassa saamelaista konstia. Persen oli kans aktiivisesti myötä vastustamassa Alattio-Kautokeino-joven patoamista. **SÁMI** Synnøve Persen lea porsángolaš govvadáiddár ja girječállli gii lea juo 1970-logu rájes ángiruššan ovddidit ja ođasmahttit sámi dáidaga. Son lei maidái ángiris vuostálasti Áittá-Guovdageainnu eanu dulvadeami oktavuodas. **NORSK** Synnøve Persen er billedkunstner og forfatter fra Porsanger. Hun har siden 1970-årene vært med på å skape og fornye samisk kunst. Persen var også aktivt med under demonstrasjonene mot Alta-Kautokeino utbyggingen.

NOVEMPERIKUU SKÁBMAMÁNNU NOVEMBER

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárga</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maŋŋebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lávvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
44	29	30	31	1	2	3	4 Pyhämisten päivä Hállemas Allehelgensdag
45	5	6	7	8	9 *	10	11 Faarinpäivä Áhčibeaivi Farsdag
46	12	13	14	15 Isak Saban syntymäpäivä Isak Saba rieggádanbeaivi Isak Sabas fødselsdag	16	17	18
47	19	20	21	22	23	24	25
48	26	27	28	29	30	1	2

*09.11. Saameparlamentin perustamispäivä / Sámi parlameantta vuodđudanbeaivi / Sameparlamentets stiftelsesdag

KVÄÄNI Saamen Našunaaliteatteri Beavivášin näyttämäpeli “Nuoran laulu” muistelee siitä, kunka kaksi nuorta kväänipoikaa jouvuthaan rikoksen poluille Yykeässä vuosina 1790-91. Moses joutuu fankilhaan ja Ovidie tullee häntä sinne kattomhaan. Moses Samuelsenin roolia pellaa Ingor Ántte Áilu Gaup ja Ovidien roolissa on Mary Sarre. **SÁMI** Beaviváš Sámi Našunálateáhthera čájálmas “Guohcanuori šuvvá” muitala das mo guokte nuorra kveanabártni gártaba boasto bálgáid ala lvggus jagiid 1790-91. Moses lea biddjon giddagassii ja Ovidie boahtá su galledit. Moses Samuela rollas neaktá Ingor Ántte Áilu Gaup ja Ovidie rollas Mary Sarre. **NORSK** Det Samiske Nasjonalteatret Beaviváš teaterstykke “Sangen fra Rotsundet” handler om hvordan to unge kvengutter havner på forbryterstien i Lyngen i årene 1790-91. Moses må i fengsel og Ovidie kommer for å besøke ham. Rollen som Moses Samuelsen spilles av Ingor Ánte Áilu Gaup og i rollen som Ovidie Mary Sarre.

DESEMPERIKUU JUOVLAMÁNNU DESEMBER

	<i>Maanantai</i> <i>Vuossárga</i> <i>Mandag</i>	<i>Tiistai</i> <i>Maññebárga</i> <i>Tirsdag</i>	<i>Keskiviikko</i> <i>Gaskavahkku</i> <i>Onsdag</i>	<i>Tuorestai</i> <i>Duorastat</i> <i>Torsdag</i>	<i>Perjantai</i> <i>Bearjadat</i> <i>Fredag</i>	<i>Lauvantai</i> <i>Lávvardat</i> <i>Lørdag</i>	<i>Sunnuntai</i> <i>Sotnabeaivi</i> <i>Søndag</i>
48	26	27	28	29	30	1	2 1. adventtisunnuntai 1. adveantasotnabeaivi 1. søndag i advent
49	3	4	5 *	6	7	8	9
50	10 Nobel-päivä Nobel-beaivi Nobeldagen	11	12	13 Lucianpäivä Lucia beaivi Luciadagen	14	15	16
51	17	18	19	20	21 Talviaijankäänet Dálvejorggáldat Vintersolverv	22	23
52	24	25 1. joulupäivä 1. juovlabeaivi 1. juledag	26 2. joulupäivä 2. juovlabeaivi 2. juledag	27	28	29	30
1	31 Uuen vuoen aatto Oddajageruohtta Nyttårsaften	1	2	3	4	5	6

* 05.12. Ruijan kveeniliiton perustethiin 1987 / Norgga Kveanaid Lihttu vuođđuduvvui 1987 / Norske Kveners Forbund ble dannet 1987

KVÄÄNI Kirjailija Alf Nilsen-Børsskog kotisiljola Pyssyjovent Etelänpuolela. Idut-forlaaki julkaisi hänen kolmanen kvääninkielisen romaanin “Rauha”, joka kuuluu Elämän jatko -romaaniraitioon. Aijemat romaanit oon “Kuosuvaaran takana” ja “Aittiruto”. **SÁMI** Girječállli Alf Nilsen-Børsskog ruovttušiljustis Bissojoga Etelänpuolis. Idut-lágádus lea almmuhan su goalmmát kveanagielat romána “Rauha”, mii gullá Elämän jatko-románaráidui. Ráiddu eará girjijt leat “Kuosuvaaran takana” ja “Aittiruto”. **NORSK** Forfatter Alf Nilsen-Børsskog på gårdsplassen på sørsiden av Børselv. Idut forlag utgav hans tredje kvenskspråklige roman “Rauha” (Fred), som hører til romanserien Elämän jatko (Livet går videre). Tidligere utgitte romaner er “Kuosuvaaran takana” (Bak Kuosuvaara) og “Aittiruto”.

MEARRASÁMI DIEHTOGUOVDDÁŠ

Mearrasámi diehtoguovddáš lea vuodđudus maid báikki berošteaddjit lea álggahan.

Ulbmil guovddášin lea ovddidit dieđuid mearrasámi kultuvrra ja giela birra ja maid eallindili birra mearrasámi guovlluin. Guovddáš maid galgá doarjut eará mearrasámi birrašiid nan-nendihti giela ja kultuvra.

Dán mii dahkat iehčamet doaimmaid čađa nugo:

- Duodaštit historjjálaš resursageavaheami mearrasámi guovlluin.
- Ovddidit dieđuid ja čuvget otná hástalusaid árbevirolaš resursaávkástallamis ja mii lea vuodđun doalaheamin min ássanguovlluin. Dasa gullá maid ahte hálddašeapmi lea guoddevaš.
- Ovddidit dieđuid mearrasámi giela birra.
- Duodaštit árbedieđu oassin báikkálaš demokratias.

KAINUN INSTITUTTI

Kainun institutti - Kvensk institutt oon kväänin kielen ja kulttuurin kansallinen sentteri. Institutti saa peruskuurttoo Kulttuuri- ja kirkkodepartmentiltä. Institutin kansallinen tehtävä oon johtaa kväänin kieliraattii ja jakkaat tiettoo kväänin kielestä ja kulttuurista. Lisäksi institutin tehtävänä oon kehittää ja dokumenteerata kväänin kieltä ja kulttuuri. Institutti halluu nostaat esile kväänin tiettoo ja taittoo ja vaikuttaa siihen, ette ihmiset käytethään enämen kväänin kieltä. Kainun institutti – Kvensk institutt työtelee institutin formooli-paragraafitten pohjalta seuraavasti:

1. Kväänin kieli ja kulttuuri häytyy olla paremin esilä. Institutti työtelee sen etheen, ette sekä kvääniminoriteetti itte ja muu väki Norjassa hyväksythään kväänin kielen.
2. Kaksikielisyyt häytyy olla luonolista – eriliikaisesti nuoriin joukossa, jotka asuthaan kväänialoila.
3. Kväänin kieli ja kulttuuri häytyy olla resurssi sekä ihmisille ja yhteiskunnale.

MERISAAMEN TIETOSENTTERI

Merisaamen tietosentteri oon stiftelsi, jonka paikallinen iniciatiivijoukko oon perustannu. Tietosentteri jakkaa tiettoo merisaamen kulttuurista, kielestä ja elämäntavasta merisaamen aloila. Tietosentteri auttaa kans muita merisaamen alloi vahvistamaan kieltä ja kulttuuri.

Merisaamen tietokeskus työtelee näitten assiitten eestä:

- Tutkiit sitä, kunka luononresursit oon historiallisesti olheet käytössä merisaamen aloila.
- Nostaat esile niitä kysymyksiä, mitkä kuuluthaan traditiin luononresursitten käythöön, ja kunka nämät resursit oon perustanna siihen, ette ihmiset saatethaan asettuut merisaamen aloile. Tähän kuuluu kans se, kunka näitä resursiita hallithaan kestävällä tavala.
- Lisätä tiettoo merisaamen kielestä.
- Tutkiit sitä, kunka traditiit tieto oon osana paikallista demokratiaa.

KVEANA INSTITUHTTA

Kainun institutti - Kvensk institutt lea kveanagiela ja – kultuvrra našunála guovddáš. Instituhtta oažžu vuodđodoarjaga Kultur- ja kirkkodepartemeanttas. Instituhta našunála doaimmaide gullá jodihit kveana giellarádi ja juohkit informašuvnna kveanagielas ja –kultuvrras. Instituhta ulbmiliin lea ovddidit ja dokumenteret kveanagiela ja –kultuvrra, lohtet oidnosii kveanaid dáiddu ja máhtu, ja ovddidit kveanagiela geavaheami servodagas. Instituhta ulbmilparagrafa vuodul leat instituhtas čuovvovaš ulbmilat:

1. Kveanagiela ja –kultuvra galgá leat bures oidnosis. Sihke kveana minoritehta ieš ja maddái eará álbmogat galget atnit árvvus kveanagiela ja –kultuvrra.
2. Olahit guovtgieilatvuoda daid guovlluin gos kveanagiela ain hállojuvvo, ja erenoamážit nuoraid gaskkas.
3. Kveanagiela ja –kultuvra galgá leat resursan sihke olbmuide ja olles servodahkii.

SJØSAMISK KOMPETANSESENTER

Sjøsamisk kompetansesenter er en stiftelse grunnlagt av lokale initiativtakere.

Formålet med senteret er å fremme kunnskap om sjøsamisk kultur, språk og levekårene i sjøsamiske områder. Senteret skal også støtte opp om andre sjøsamiske miljøer for å styrke opp om språket og kulturen.

Dette gjør vi gjennom våre aktiviteter som:

- Dokumentasjon av historisk bruk av naturressursene i sjøsamiske områder.
- Bidra til å belyse aktuelle utfordringer knyttet til tradisjonell utnyttning av naturressursene som grunnlag for bosetting i våre områder og at de forvaltes på en bærekraftig måte.
- Øke kunnskap om det sjøsamiske språket.
- Dokumentere tradisjonskunnskapen som en del av lokaldemokratiet.

KVENSK INSTITUTT

Kainun institutti - Kvensk institutt er et nasjonalt senter for kvensk språk og kultur. Instituttet drives med en grunnstøtte fra Kultur- og kirke departementet. Instituttets nasjonale oppgaver er å drifte et kvensk språkråd samt å drive opplysningsarbeide om språk og kultur. Instituttets formål er å utvikle, dokumentere og formidle kunnskaper og informasjon om kvensk språk og kultur og fremme bruken av kvensk språk i samfunnet. Formålsparagrafen til Kainun institutti – Kvensk institutt definerer følgende som instituttets overordnede mål:

1. Kvensk språk og kultur skal bli synlig og anerkjent både blant den kvenske minoriteten selv og i den norske allmennheten.
2. Oppnå tospråkighet, også blant yngre generasjoner i de kvenske kjerneområder.
3. Kvensk språk og kultur skal bli et aktivum og en ressurs både for enkeltindivider og samfunnet.

POHJAISEN IHMISSII

Tervetulemaa plaaraamhaan pohjaisen ihmisten ommaa kalenterrii!
”Pohjaisen ihmissii – Olbmot davvin – Mennesker i nord” oon Merisaamen tietosentterin ja Kainun institutin yhtheinen kuvakalenteri. Kalenteri oon kolmikielinen, ja sen tarkoituksena oon nostaat esile pohjaisen tradiittii ja kulttuuri. Tänä vuona oon teemana aktueellit konstintekkijät ja kulttuurifestivaalit. Olema kans lisänheet kalenterhiin enämen merkkipäivii.
Pohjaisen ihmissii -kalenterin julkaisthaan nyt kolmanen kerran.

OLBMOT DAVVIN

Bures boahin bládestit davviguovllu olbmuid kaleandara!
”Pohjaisen ihmissii – Olbmot davvin – Mennesker i nord” lea Mearrasámi diehtoguovddáža ja Kveana instituhta oktasaš govvakaleandar. Golmmagielat kaleandara ulbmilin lea buktit ovdan davviguovllu árbevieruid ja kultuvrra. Dán jagi temán leat áigequovdilis dáiddárat ja kulturfestiválat. Mii leat maiddái lasihan eambo mearkabeivviid.
Kaleandar álmuhuvvo dál goalmmát geardde.

MENNESKER I NORD

Velkommen til å bla i mennesker i nord sin egen kalender!
”Pohjaisen ihmissii – Olbmot davvin – Mennesker i Nord” er Sjøsamisk kompetansesenter og Kvensk institutt sin felles bildekalender. Kalenderen er på tre språk, og den har til hensikt å fremme nordnorske tradisjoner og kulturer. Temaet i år er aktuelle kunstnere og kulturfestivaler. Det er nå flere merkedager enn tidligere i kalenderen. Mennesker i Nord kalenderen utgis nå for tredje gang.

Työjoukko Bargojoavku Arbeidsgruppe

Sigvald Persen, *Mearrasámi diehtoguovddáš*
Karin Larsen, *Kainun institutti – Kvensk institutt*
Pirjo Paavalniemi, *Kainun institutti – Kvensk institutt*
Mervi Haavisto, *Kainun institutti – Kvensk institutt*

Kuvaajat Govejeaddjit Fotograf

Ørjan Bertelsen
Johan Mathis Gaup
Mervi Haavisto
Liisa Koivulehto
Roy-Arthur Myrheim
Heikki Nikula
Anne Olli
Seppo J.J. Sirkka
Jenny Tøn
Ernst Vikne

Graafinen design Gráfalaš hábmen Grafisk design

Mervi Haavisto, *Kainun institutti – Kvensk institutt*

Präntti Prentehus Trykk

Painotalo Seiska

MEARRASÁMI DIEHTOGUOVDDÁŠ/ SJØSAMISK KOMPETANSESENTER

9710 Billávuotna/Pillavuono/Indre Billefjord
www.mearrasapmi.no

KAINUN INSTITUTTI – KVENSKE INSTITUTT

Pb 160,
9716 Pyssyjoki/Bissojohka/Børselv
www.kvenskinstitutt.no

Kiitoksii! Giitu! Takk!

Agnes Eriksen, Hannele Fors, Wenche Marie Hætta, Agnar Johnsen. Arne Ivar Johnsen ja Ingerid Jordal.

Etulajjan kuva / Ovdasiiddu govva / Forsidebilde: Heikki Nikula. Uuet laulut -projektin yhteiskonsertti kokosi 50 nuorta ympäri Pohjais-Ruujaa Porsankhiin. Nuoret laulethiin sekä kväänin-, saamen- ja suomenkielelä. | Odda lávlagat -prošeavtta oktasaškonsearta Leavnnjas. 50 nuora miehtá Davvi-Norgga ledje čeahkkanan stuorra konsertti Porsángui gos sii lávlo kveana-, sáme- ja suomagillii. | Uuet laulut - Odda lávlagat - Nye sanger -prosjektets felleskonsert samlet 50 unge fra Nord-Norge til Porsanger. De unge sang på både kvensk, samisk og finsk. Takalajjan kuva / Manjjesiiddu govva / Baksidebilde: Mervi Haavisto. Daniel Rasmussen ja "Aurinkomme ylös nousi" säestäjänä Irene Persen. | Daniel Rasmussen ja "Aurinkomme ylös nousi" miedušteaddjin Irene Persen. | Daniel Rasmussen og "Aurinkomme ylös nousi" akkompagneret av Irene Persen.

© MEARRASÁMI DIEHTOGUOVDDÁŠ & KAINUN INSTITUTTI - KVENSK INSTITUTT